

Paryžius

VISADA GERA MINTIS

NICOLAS
BARREAU

R o m a n a s

Iš vokiečių kalbos vertė
Lina Žukauskaitė

Sofoklis

Vilnius, 2015

*Visos kelionės turi slaptą tikslą, apie
kurį nenučiuokia keliautojas.*

MARTINAS BUBERIS

Rozali mėgo mėlyną spalvą. Taip buvo, kiek siekė jos atmintis – dvidešimt aštuonerius metus.

Kaip ir kiekvieną rytą, vienuoliktą valandą atidariusi savo atvirukų krautuvėlę, ji pakėlė akis, pilkame Paryžiaus danguje tikėdamasi išvysti mėlyną lopinėlį. Aptikusį jį, nusišypsojo.

Vienas pirmųjų ir gražiausių Rozali Loran vaikystės prisiminimų buvo neaprėpiama dangaus žydrynė virš turkio spalvos jūros, kuri mirguliavo saulės šviesoje ir, regis, driekėsi iki pasaulio krašto. Mergaitei buvo ketveri, kai jos tėvai paliko įkaitusį Paryžių ir drauge su dukrele išvyko į Žydraįjį Krantą. Tais pačiais metais, grįžus po ilgos, šviesos sklidinios vasaros Lezisambruose, teta Poletė padovanojo jai akvarelinius dažus. Rozali gerai prisiminė ir šią akimirką.

– Akvareliniai dažai? Ar kiek nepersistengei, Polete? – paklausė Rozali mama Katerina. Jos aukštame laibame

balse girdėjosi neslepiamas nepasitikėjimas. – Tokia brangi dovana tokiam mažam vaikui? Kuriam laikui atidėsime ją į šalį, tiesa, Rozali?

Tačiau Rozali nė nemanė atiduoti vertingosios dovanos. Ji supyko ir taip tvirtai sugniaužė dėžutę, tarytum nuo to priklausytų jos gyvenimas. Galiausiai mama kiek nervingai atsiduso ir nusileido neklusnios rudakasės valiai.

Tą popietę Rozali valandų valandas tapė, ir vakare jos piešimo sąsiuvinis buvo pilnas, o trys mėlynos spalvos indeliai, esantys dažų dėžutėje, beveik tušti.

Nežinia, ar tai lėmė jūra, kaip laimės metafora, įsispaudusi mergaitės tinklainėje, ar anksti pasireiškęs noras elgtis priešingai nei kiti, bet jokia kita spalva taip nežavėjo Rozali. Ji nustebo atradusi visą mėlynų atspalvių paletę, o jos vaikiškam smalsumui nebuvo ribų.

– Kaip vadinasi ši, tėti? – klausdavo ji, timptelėdama tėvą, labai mielą ir atlaidų žmogų, už (savaimė supranta, mėlyno) švarko rankovės ir pirštu besdama į kiekvieną pastebėtą mėlį. Mąsliai suraukusi kaktą, valandų valandas stovėdavo priešais veidrodį, tyrinėdama savo akis, kurios iš pradžių atrodė rudos, tačiau geriau išžiūrėjus pasirodė esančios tamsiai mėlynos. Emilis, Rozali tėvas, buvo tos pačios nuomonės, todėl mergaitė su palengvėjimu linktelėjo.

Rozali dar nemokėjo skaityti ir rašyti, bet galėjo išvardyti daugybę mėlynų atspalvių. Nuo nublukusios rugiagėlės iki vaiskaus ciano, nuo šviesios dangaus žydrynės iki sodraus jūros mėlio. Dar buvo neprilygstamasis ultramarinas, melancholiškoji glicinija, vėsusis kobaltas,

paslaptingoji, beveik violetinė indigo, gilusis safyras, vidurnakčio mėlis ir karališkasis mėlis – Rozali nežinojo nuostabesnės ir įvairesnės spalvos. Nepaisant to, nebūtų nė pagalvojusi, kad vieną dieną jos gyvenime pasirodys mėlynas tigras. Maža to, kad ši istorija – ir paslaptis, kurią saugojo nuo vaikystės – viską apvers aukštyn kojom.

Atsitiktinumas? Likimas? Sakoma, kad vaikystė yra žemė, kuria vaikštome visą likusį gyvenimą.

Vėliau Rozali dažnai savęs klausdavo, kaip viskas būtų susiklostę, jei ji taip nemėgtų mėlynos spalvos. Prisiminusi, kaip lengvai galėjo praleisti laimingiausią savo gyvenimo akimirką, ji šiek tiek išsigąsdavo. Gyvenimas dažnai būna toks sudėtingas ir nenuspėjamas, tačiau galiausiai viskas stoja į savo vietas.

Kai, sulaukusi aštuoniolikos, – prieš kelis mėnesius nuo užsitęsusio plaučių uždegimo buvo miręs jos tėvas, – Rozali pareiškė norinti studijuoti tapybą ir tapti dailininke, jos mama vos neišmetė kišloreno, kurį kaip tik nešė į valgomąjį.

– Dėl Dievo meilės, vaike, pasirink ką nors protingo! – sušuko ji, mintyse keikdama savo seserį Poletę, kuri, kaip įtarė, ir buvo prikimšusi mergaitei galvą šitų nesąmonių. Suprantama, Rozali mama niekada nebūtų nusikeikusi garsiai. Katerina Loran, mergautine pavarde de Valua, savo pačios įsitikinimu, buvo dama iki pirštų galiukų. Deja, per pastarąjį šimtmetį kilmingos šeimos turtas smarkiai sumažėjo, o Katerinos santuoka su mielu ir protingu, bet nelabai ryžtingu fiziku Emiliu Loranu, priešingai, nei tikėtasi, pasirinkusiu ne finansinę sėkmę, o darbą mokslo institute, menkai gelbėjo padėtį. Galiausiai neliko pinigų

net geram personalui – tik filipinietei valytojai, kuri vos kalbėjo prancūziškai ir du kartus per savaitę ateidavo į seną paryžietišką butą nuvalyti dulkių nuo aukštų, lipdiniais puoštų lubų ir eglutės rašto parketo. Tačiau Katerina nė nemanė išsižadėti savo principų. Prarasti principus reikštų pasirašyti sau nuosprendį, buvo įsitikinusi ji.

– De Valua to nedaro, – buvo vienas mėgstamiausių Katerinos sakinių, kurį ji ištarė ir tą popietę, kai jos vienturtė duktė pranešė pasuksianti keliu, nelaimėi, visiškai prasilenkiančiu su motinos lūkesčiais.

Katerina atsiduso, ant didelio apskrito, dviem asmenims padengto stalo pastatė baltą porcelianinį padėklą su kvėpiančiu kišu ir dar kartą pagalvojo, kad nepažįsta kitos moters, kuriai taip netiktų Rozali vardas.

Laukdamasi naujagimės, ji įsivaizdavo šviesiaplaukę, švelnią, mandagią, tylią ir... mielą mergaitę. Rozali buvo visiška to priešingybė. Taip, ji buvo protinga, bet labai užsispyrusi. Turėjo savo nuomonę ir kartais galėjo valandų valandas tylėti, tokiu elgesiu stebindama motiną. Kai Rozali juokdavosi, skambėdavo visas butas. Net jei aplinkiniai tvirtino, kad mergaitė esanti tiesiog gyvybinga, Katerinai tai atrodė stačiokiška.

– Palik ją ramybėje, jos širdis dešinėje pusėje, – gailėdamas keistuosės dukters kartodavo Emilis. Kaip ir tada, vaikystėje, kai Rozali nusitempė naujutėlaitį čiužinį ir brangią patalynę į drėgną balkoną, kad galėtų miegoti po atviru dangumi. *Ir pamatyti, kaip sukasi pasaulis!* Arba kai susiradusi valgomųjų dažų iškepė tėčiui gimimo dienos proga tą baisų mėlyną pyragą, kuris nuo pirmo iki paskutinio kąsnio atrodė užnuodytas. Ir viskas tik dėl

mėlynojo apsėdimo! Katerina manė, kad dukterė peržengė ribas, bet Emilis buvo sužavėtas ir patikino niekada nevalgęs gardesnio pyrago.

– Visi privalote jo paragauti! – sušuko dalindamas svečiams mėlyną masę. Gerasis Emilis! Jis niekada nebūtų atsakęs savo dukrai.

O dabar ši nauja mintis!

Katerina suraukė kaktą ir atidžiai įsižiūrėjo į liekną aukštą mergaitę blyškiu veidu ir tamsiais antakiais, mažliai žaidžiančią su savo ilga, ruda, atsainiai supinta kasa.

– Išmesk tai iš galvos, Rozali. Iš tapybos nepragyvensi. Nenoriu ir negaliu remti tokių užgaidų. Kaip žadi verstis? Ar manai, kad žmonės tik ir laukia tavo paveikslų?

Rozali toliau sukiojo kasą ir nieko nesakė.

Jei jos dukterė būtų toji miela Rozali, Katerina Loran, mergautine pavarde de Valua, tikrai nebūtų nuogąstavusi dėl jos ateities. Šiaip ar taip, Paryžiuje dar buvo gerai uždirbančių vyrų – tokiems nebūtų svarbu, jei jų žmona šiek tiek tapytų arba turėtų kitų kaprizų. Tačiau Kateriną kamavo bloga nuojauta, kad jos dukters tai visiškai nedoмина. Vienas Dievas žinojo, su kuo ji susidės!

– Norėčiau, kad imtumeisi ko nors protingo, – tvirtai pakartojė Katerina. – Tėtis man pritartų, – ji įdėjo dukrai į lėkštę gabalėlį garuojančio kišo. – Rozali? Ar girdi mane?

Rozali pakėlė savo tamsias, paslaptingas akis.

– Taip, *maman*. Imsiuosi ko nors protingo.

Vėliau ji taip ir padarė. Protingiausia mintis grafikos ir dizaino studijas baigusiai Rozali pasirodė atidaryti atvirukų parduotuvę. Tai buvo mažytė krautuvėlė Drakono gatvėje, gražioje siauroje gatvelėje su viduramžius menančiais pastatais pačioje Sen Žermeno širdyje, ranka pasiekiamą nuo Sen Žermen de Prė ir Šv. Sulpicijaus bažnyčių. Čia buvo keletas butikų, restoranų ir kavinių, viešbutis, kepykla ir Rozali mėgstamiausia batų parduotuvė. Lentelė ant trisdešimtojo namo skelbė, kad kadaise čia gyveno net Viktoras Hugo. Skubant Drakono gatvę buvo galima pralėkti keliais žingsniais, o tada pasukti į judrų Sen Žermeno bulvarą arba į priešinga kryptimi besidriekiančią ramėlesnę Grenelio gatvę, vedančią pro elegantiškus valdžios kvartalo namus bei miesto rūmus, ir galiausiai pasibaigiančią Marso lauke priešais Eifelio bokštą. Žinoma, gatvelę buvo galima pereiti ir neturint konkretaus tikslo, kaskart stabtelint priešais vitrinas apžiūrėti ko nors, ką vertėtų paimti į rankas arba pasimatuoti. Tokiu atveju tai užimdavo šiek tiek laiko. Rozali taip pastebėjo užrašą *Išnuomojama* – iš mažytės krautuvėlės neseniai buvo išsikrausčiusi garbaus amžiaus sendaiktininkė.

Eidamas lėčiau visada pamatai daugiau.

Rozali iš karto įsimylėjo krautuvėlę. Vienintelę vitriną ir duris dešinėje, virš kurių vis dar kabėjo senamadiškas sidabrinis varpelis, puošė mediniai mėlyni rėmai. Ant senų, juodomis ir baltomis plytelėmis išklotų grindų nedideliais apskritimais lūžo šviesa. Tą gegužės dieną Paryžiaus danguje nesimatė nė vieno debesėlio, ir Rozali nusprendė, kad krautuvėlė laukia būtent jos.

Nuomos kaina nebuvo žema, tačiau už tokią vietą – tikrai padori, patikino ją ponas Pikaras, apkūnus garbaus amžiaus vyras retais plaukais ir gudriomis rudomis akutėmis. Be to, virš krautuvėlės buvo kambarys, į kurį vedė mediniai įviji laiptai. Šalia jo – nedidelis vonios kambarys ir mažytė virtuvėlė.

– Čia pat turėsite visą butą, – nusikvatojo ponas Pikaras. Jo nedidelis pilvas linksmai suliuolo. – Ką žadate atidaryti, panele? Tikiuosi, nieko, kas keltų triukšmą arba skleistų kvapus – šiaip ar taip, gyvenu šiame name.

– Atidarysiu raštinės reikmenų krautuvę, – atsakė Rozali. – Prekiausiu dovanų ir laiškų popieriumi, rašymo priemonėmis ir dailiais atvirukais.

– Hmm... Ką gi, tuomet linkiu sėkmės! – ponas Pikaras atrodė šiek tiek sutrikęs. – Juk turistai iki šiol perka atvirukus su Eifelio bokštu, tiesa?

– *Atvirukų krautuvę?! – nepatikliai sušuko į ragelį mama. – Mon Dieu! Vaikeli, ir kas gi šiandien rašo sveikinimus?*

– Aš, – atsakė Rozali ir tiesiog padėjo ragelį.

Po keturių savaitių ji jau stovėjo priešais krautuvėlę pasilypėjusi ant kopėčių ir tvirtino ištapytą medinę iškabą.

„LUNA LUNA“ buvo užrašyta ant jos stambiomis, pasviromis raidėmis. Apačioje, kiek mažesnėmis – „Rozali atvirukų krautuvė“.